

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשי"ע, 2010
מספר השאלון: 221,022106

היסטוריה

(לימודי חובה – חלק ב')

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

עליך לענות על שאלות מהפרק הראשון ומהפרק השני,

ועל שאלות מהפרק השלישי או מהפרק הרביעי.

פרק ראשון	–	(25x1)	–	25	נקודות
פרק שני	–	(20x2)	–	40	נקודות
פרק שלישי <u>או</u> פרק רביעי	–	(10x1+25x1)	–	35	נקודות
סה"כ	–		–	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראה מיוחדת: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה, רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – בין שתי מלחמות העולם (25 נקודות)

בפרק זה ארבעה נושאים, ובכל נושא שתי שאלות.

ענה על אחת מהשאלות 8-1.

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

ברית המועצות

1. א. קרא את הקטע שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.
"התכנית הכלכלית החדשה עיקרה הוא בזה שהיא בנויה על נסיגה זמנית מעקרונות הקומוניזם. לפי תכנית זו, החקלאים יכולים למכור חלק מהתוצרת שלהם בשוק החופשי. התכנית מעניקה הנהגות וויתורים להון זר ומאפשרת השקעות פרטיות."
(מעובד על פי כתבי לנין, 1921)
- ב. הצג את השינויים הכלולים בתכנית הכלכלית החדשה (הנא"פ), על פי הקטע. הסבר במה שינויים אלה הם נסיגה מעקרונות הקומוניזם. (13 נקודות)
- ג. הסבר מדוע התנגד השלטון הסובייטי לציונות, והצג פעולה אחת שנקט השלטון נגד הפעילות הציונית. (12 נקודות)
2. א. הצג שלוש פעולות מתחומים שונים שנכללו בתכניות החומש של סטלין, והסבר מה הוא רצה להשיג באמצעות כל אחת מהפעולות שהצגת. (15 נקודות)
- ב. הצג שלושה צעדים שנקט השלטון הסובייטי במאבקו נגד הביטויים של לאומיות יהודית בשנות ה-30. (10 נקודות)

פולין

3. א. לפניך קטע שכתב ההיסטוריון די תומסון על הקשיים בהקמת מדינות לאום חדשות באירופה לאחר מלחמת העולם הראשונה.
קרא את הקטע, והסבר כיצד שניים מקשיים אלה באו לידי ביטוי בהקמת מדינת פולין העצמאית. (15 נקודות)
"לזמן קצר אחרי תום מעשי האיבה הייתה הדמוקרטיה לאופנה בכל רחבי אירופה. לזמן קצר אימצו אותה לעצמן כל המדינות החדשות באירופה... המוסדות הפוליטיים המערביים נשתלו במדינות שלא היה להן כל ניסיון בכל צורה שהיא של ממשל עצמי, שרגשותיהן הלאומיים שולטו על ידי המלחמה... ושחיי הכלכלה והחברה שלהן עדיין פיגרו מאוד אחרי אלה של המערב... משימות אדירות של הטמעה לאומית וליכוד ניצבו לפנין מבית, ותנאים כלכליים קשים שיבשו את מאמציהן להעלות את רמת חייהן. קשה להעלות על הדעת מערכת תנאים פחות נוחה לניסויים בממשל עצמי."
(די תומסון, אירופה מאז נפוליאון, כרך ב', זמורה ביתן, 1984, עמ' 571-572)
 - ב. הסבר כיצד השפיע אחד מהקשיים של פולין על מצב היהודים בפולין בין שתי מלחמות העולם. (10 נקודות)
- /המשך בעמוד 3/

4. א. הצג שלוש פעולות שנקט השלטון הפולני בתחום הכלכלה כדי לקדם את המעבר של פולין ממדינה חקלאית למדינה בעלת משק מודרני. (12 נקודות)
- ב. הצג שני צעדים נגד היהודים שנקט השלטון הפולני בשנות ה-30, והסבר כיצד השפיעו צעדים אלה על היהודים בפולין. (13 נקודות)

ארצות-הברית

5. א. הצג שני ביטויים למגמת השמרנות וההסתגרות בארצות-הברית בשנות ה-20, והסבר במה כל אחד מהם מבטא מגמה זו. (13 נקודות)
- ב. בקטע שלפניך מובעות הציפיות של המהגרים היהודים לשינויים בעתיד ילדיהם. "המהגרים היהודים ממזרח אירופה ידעו שגם אם ישתדלו בכל כוחם, יישארו עניים עד יומם האחרון משום שלעולם לא יצאו מבתי המלאכה המפרכים. המהגרים קיוו שילדיהם יצליחו להיכנס לעסקים ולעסוק במקצועות חופשיים. ההורים האמינו כי ההודמנויות לרכישת השכלה בארצות-הברית יאפשרו לילדיהם לעלות ממעמד של רוכלים וחייטים למעמד של עובדי הצווארון הלבן".
(מעובד על פי אי. הרצברג, היהודים באמריקה - מפגש רב תהפוכות בן 400 שנה, שוקן, 1994, עמ' 151)
- האם התממשו ציפיות אלה? נמק את דבריך על פי מה שלמדת על השינויים שחלו בחיי היהודים בארצות-הברית בין שתי מלחמות העולם. (12 נקודות)
6. א. הצג את הגישה החברתית-הכלכלית שהייתה מקובלת בארצות-הברית בשנות ה-20, והסבר את השינוי שחל בגישה זו כפי שהוא בא לידי ביטוי במדיניות של הנשיא רוזוולט. (13 נקודות)
- ב. בחר בשניים מהזרמים הדתיים שהתגבשו בקרב היהודים בארצות-הברית, והסבר את ההבדלים ביניהם מבחינת הגישה למצוות הדת ומבחינת היחס להשתלבות בחברה האמריקנית. (12 נקודות)

צרפת

7. א. הסבר ממה הושפעה מדיניות הביטחון של צרפת בין שתי מלחמות העולם, והצג שני צעדים שנקטה כדי לממש מדיניות זו. (13 נקודות)
- ב. בקטע שלפניך באה לידי ביטוי אחת המחלוקות בין "היהודים הוותיקים" בצרפת ובין "היהודים הזרים".
- "גם כשאנו [היהודים הזרים] משתלבים בחברה הצרפתית אנו נשארים מה שאנו, וזה בדיוק מה שמטריד את "היהודים הוותיקים". אנו מבקשים להשתלב בדרך שלא תפגע לא באינטרסים הלאומיים שלנו ולא בשאיפותינו התרבותיות. אנו יודעים שהדבר אפשרי, אבל מנהיגי היהדות המקומית מבקשים להטמיע אותנו ולא להשאיר לנו אלא מעט מועיר מן הדת היהודית".
- (מעובד על פי פאריזער האינט, 3 במארס 1933)
- על מה הייתה המחלוקת? הסבר את העמדה של כל אחד מהצדדים במחלוקת זו, כפי שתוארה באה לידי ביטוי בקטע. (12 נקודות)
8. א. הסבר את ההשפעות של מלחמת העולם הראשונה על צרפת בתחום הכלכלה, והצג דרך התמודדות אחת של צרפת בתחום זה. (13 נקודות)
- ב. הסבר שתי סיבות להתגברות האנטישמיות בצרפת בשנות ה-30, והצג תגובה אחת של "היהודים הוותיקים" או של "היהודים הזרים" להתגברות האנטישמיות. (12 נקודות)

**פרק שני – גרמניה בימי הרייך השלישי,
מלחמת העולם השנייה והשואה** (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על שתי שאלות, לפי אחת מהאפשרויות האלה:
ענה על שתיים מהשאלות 9-11.

או

ענה על אחת מהשאלות 9-11, ועל אחת מהשאלות 12-13.
(לכל שאלה – 20 נקודות)

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, **אין** להשיב באמצעות העתקה של משפטים מן הקטע.

9. מדיניות הפיוס

- א. הסבר את הגורמים למדיניות הפיוס של בריטניה בשנות ה-30. (10 נקודות)
- ב. לפניך קטע מדברים שאמר צירצ'יל בפרלמנט הבריטי אחרי משבר מינכן (1938).
"החורבן של צ'כוסלובקיה הוא התוצאה האיומה של מה שעשינו ושל מה שלא עשינו בחמש השנים האחרונות. חמש שנים שבהן הלכנו בדרך ההתנגדות הקטנה ביותר, חמש שנים של נסיגה מתמדת בכוחנו, שבהן התמצנו את כל האפשרויות לעצור את גידולו של הכוח הנאצי."
(מעובד על פי ר' קליינברגר, בין מלחמה לשלום, מעלות, תשמ"ו, עמ' 121)

על פי דברי צירצ'יל בקטע, הסבר את התוצאות של מדיניות הפיוס.

בסס את דברי צירצ'יל בעזרת שתי דוגמאות מהשנים 1935-1939. (10 נקודות)

10. הגטאות וזרכי ההתמוזדות של היהודים

- א. הסבר מדוע הקימו הנאצים את הגטאות, והצג את הדרכים שנקטו כדי לפקח עליהם. (10 נקודות)
- ב. הרב ניסנבוים אמר בהודשים הראשונים לקיום גטו וארשה: "זוהי שעה של קידוש החיים ולא של קידוש השם במוות".
הסבר את דבריו, והצג שתי דוגמאות מתחומים שונים למימוש רעיון זה בחיי היום-יום בגטו. (10 נקודות)

11. היחס של האוכלוסייה המקומית אל היהודים בארצות הכיבוש הנאצי

- א. הסבר את הגורמים שהשפיעו על היחס של האוכלוסייה המקומית אל היהודים בארצות הכיבוש הנאצי בזמן ביצוע "הפתרון הסופי". (12 נקודות)
- ב. הסבר את המושג "חסידי אומות העולם", והצג שני דפוסי עזרה והצלה שבהם פעלו "חסידי אומות העולם". (8 נקודות)
- /המשך בעמוד 6/

שים לב: מותר לענות רק על אחת מהשאלות 12-13.

12. מערב אירופה, מרכז ודרומה בזמן הכיבוש הנאצי

בחר באחת מהמדינות: הולנד, בלגיה, דנמרק, צרפת, רומניה, בולגריה, יוון, איטליה, הונגריה.

א. ציין את שם המדינה שבחרת, והצג את דרגת הכיבוש הנאצי ואת דרכי שלטונו

במדינה זו. (8 נקודות)

ב. תאר את ביצוע המדיניות הנאצית במדינה שכתבת עליה בסעיף א, והצג את דרכי

ההתמודדות של היהודים עם מדיניות זו. (12 נקודות)

13. יהודי צפון אמריקה במלחמת העולם השנייה

א. תאר את היחס של שלטון וישי או השלטון הפשיסטי האיטלקי כלפי היהודים

באחת המדינות: מרוקו, אלג'יריה, לוב, והסבר את הסיבות ליחס זה. (12 נקודות)

ב. הצג את הפעולות שנקטו היהודים בתגובה למדיניות השלטון נגדם במדינה שכתבת

עליה בסעיף א. (8 נקודות)

עליך לענות על שאלות באחת משתי האפשרויות:
אפשרות א' – פרק שלישי (בעמודים 7-8) או אפשרות ב' – פרק רביעי (בעמודים 9-10).

פרק שלישי – אפשרות א' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על השנים 1945-1950 (שאלות 14-16),
ועל אחת מהשאלות ביחידת הגישור על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50
עד שנות ה-70 (שאלות 17-19).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מהקטע.

נושא הרחבה: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1945-1950

ענה על אחת מהשאלות 14-16 (25 נקודות).

14. "המלחמה הקרה"

א. קרא את הקטע שלפניך מדברי הנשיא טרומן, וענה על השאלה שאחריו.

"המצב בעולם כיום הוא בראש ובראשונה לא תוצאה של הקשיים הנובעים ממלחמה גדולה, הוא גובע מן העובדה שאומה אחת מסרבת לשתף פעולה כדי לכוון שלום של צדק וכבוד, וגרוע מכך היא משתדלת למנוע זאת. ואין זה הכול. מאז הסתיימה המלחמה הרסו ברית-המועצות וסוכנות את העצמאות והאופי הדמוקרטי של אומות רבות במזרח אירופה ובמרכזה".

(מעובד על פי הי"ס טרומן, שנות מסה ותוחלת, עינות, תשט"ו, עמ' 245)

מהו ההסבר ליריבות שנוצרה אחרי מלחמת העולם השנייה בין שתי המעצמות, על פי

דברי הנשיא טרומן בקטע? הצג שני גורמים נוספים ליריבות זו. (15 נקודות)

ב. הצג שתי פעולות שנקטה ארצות-הברית כדי לבלום את ברית-המועצות בזמן

"המלחמה הקרה". (10 נקודות)

15. החלטת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947

א. הסבר מדוע העבירה בריטניה את שאלת ארץ-ישראל לאו"ם (פברואר 1947).

(10 נקודות)

ב. הצג את עיקרי החלטת האו"ם מכ"ט בנובמבר 1947 בשאלת ארץ-ישראל.

מה הייתה תגובת היהודים, מה הייתה תגובת ערביי ארץ-ישראל, ומה הייתה תגובת

מדינות ערב להחלטה זו? (15 נקודות)

16. חזית הדרום במלחמת העצמאות

- א. תאר את המהלכים העיקריים של אחד מהמבצעים: "יואב", "חורב", "עובדה".
הסבר את ההשפעה של המבצע שתוארת על מהלך המלחמה בחזית הדרום.
(13 נקודות)
- ב. ציין את עיקרי הסכם שביתת הנשק בין ישראל למצרים, והסבר אילו בעיות בין ישראל למצרים נותרו בלתי פתורות גם לאחר חתימת הסכם זה. (12 נקודות)

יחידת גישור: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

- ענה בקצרה על אחת מהשאלות 17-19 (10 נקודות).
17. הצג שני ביטויים למגמת האיחוד של מדינות ערב בשנות ה-50 וה-60.
18. הסבר שתי השפעות של מלחמת ששת הימים (יוני 1967) על החברה בישראל.
19. הצג שתי סיבות לפרוץ מלחמת יום הכיפורים (אוקטובר 1973).

פרק רביעי - אפשרות ב' (35 נקודות)

ענה על שתי שאלות:

על אחת מהשאלות בנושא ההרחבה על המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70 (שאלות 20-22), ועל אחת מהשאלות ביחידת המבוא על השנים 1945-1950 (שאלות 23-25).

שים לב: על שאלה שיש בה קטע מקור, אין להשיב באמצעות העתקה של משפטים מהקטע.

נושא הרחבה: המזרח התיכון ומדינת ישראל משנות ה-50 עד שנות ה-70

ענה על אחת מהשאלות 20-22 (25 נקודות).

20. המזרח התיכון בשנות ה-50 וה-60

- א. הסבר שני גורמים למגמת הפיצול בעולם הערבי בשנות ה-50 וה-60, והצג ביטוי אחד למגמה זו. (12 נקודות)
- ב. הסבר מה היו המטרות של נאצר על פי תפיסת "שלושת המעגלים", והצג שני צעדים שנקט לקידום מטרות אלה. (13 נקודות)

21. מדיניות הביטחון של מדינת ישראל בשנות ה-50

- א. הסבר את תפיסת הביטחון הבסיסי של מדינת ישראל שהתגבשה אחרי מלחמת העצמאות, וכתוב מה השפיע על תפיסה זו עד פרוץ מלחמת סיני (1956). (15 נקודות)
- ב. הסבר את ההשפעות של מלחמת סיני על מדינת ישראל. (10 נקודות)

22. עלייה וקליטה

א. לפניך קטע מתוך גילוי דעת של הממשלה שהתפרסם בזמן אירועי ואדי סאליב. "בשבועיים-האחרונים אירעו התפרעויות שאורגנו ובוצעו על ידי יחידים וקבוצות של מוסתים, שבמעשי אלימות הפרו את החוק והסדר הציבורי ופגעו בגוף וברכוש של הוולת. הממשלה מציינת שהיו אלה מעשים שבוצעו בידי קבוצות קטנות, וכי הציבור גינה אותן והסתייג מהן."

(הארץ, 22/7/1959)

הסבר מה אפשר ללמוד מגילוי הדעת על עמדת הממשלה כלפי אירועים אלה.
(10 נקודות)

ב. הצג את ההשפעות של אירועי ואדי סאליב על החברה בישראל. במה השפעות אלה עמדו בסתירה לעמדת הממשלה כפי שהיא באה לידי ביטוי בגילוי הדעת? נמק את תשובתך.
(15 נקודות)

יחידת מבוא: נושאים נבחרים מתולדות ישראל והעמים 1950-1945

ענה בקצרה על אחת מהשאלות 23-25 (10 נקודות).

23. הסבר מהי "המלחמה הקרה".

24. הסבר מדוע תמכה ארצות-הברית בהצעת החלוקה שהתקבלה בכ"ט בנובמבר 1947.

25. הצג שני מאפיינים של מלחמת העצמאות בארבעת החודשים הראשונים שלה.

בהצלחה!

זכנת היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך